

La policia d'Irlanda del Nord: propostes per a començar de cap i nou

BRENDAN O'LEARY

Professor de ciències polítiques de la LSE¹

197

1. INTRODUCCIÓ

Hi ha dues lectures possibles per al Projecte de Llei de la policia (Irlanda del Nord) presentat al Parlament. La primera és comprovar —tal com van prometre el primer ministre, el secretari d'Estat i les notes explicatives adjuntes de l'Oficina del Secretari d'Estat per a Irlanda del Nord— si aplica de forma eficaç l'informe de la Comissió independent per a l'actuació policial a Irlanda del Nord i, per tant, és coherent amb els termes de l'Acord de Divendres Sant. La segona és avaluar si el Projecte de Llei oferirà una planificació de l'actuació policial adequada per a un Estat democràtic i si establitzarà Irlanda del Nord.

La meua valoració és negativa en tots dos casos. Per tant, el Projecte de Llei requereix una esmena radical per part dels amics de l'Acord de Divendres Sant al Parlament, i si no es fan aquestes esmenes radicals crec que serà vital que els partidaris genuïns de l'acord votin en contra d'aquest Projecte de Llei. No aplica l'Informe Patten: el que fa és aplicar una versió lleugerament esmenada de la Llei de la policia (Irlanda del Nord) de 1998, que mostra poc entusiasme per l'Informe Patten. Senzillament, no n'hi ha prou i, en alguns aspectes, és pitjor que l'estat actual. L'Informe Patten, en canvi, satisfieia els termes de referència establerts en virtut de l'Acord de Divendres Sant. Es van establir explícitament o implícita vuit criteris per als comissaris. Els compararé directament amb el contingut del Projecte de Llei presentat al Parlament.

1. Coautor, juntament amb el professor John McGARRY, de *Policing Northern Ireland: Proposals for a New Start*. Aquest llibre va influir en la Comissió Patten, que el va citar diverses vegades en el seu informe, The Independent Commission on Policing for Northern Ireland, «A New Beginning: Policing in Northern Ireland».

2. IMPARCIALITAT

El primer terme de referència per a Patten i els seus comissaris era suggerir com crear un servei «imparcial» àmpliament acceptable. La Comissió va decidir evitar la proposició d'una policia explícitament binacional o bicultural. En lloc d'això es va decidir per la imparcialitat entre l'unionisme/lleialisme i el nacionalisme/republicanisme. La seva designació preferida —Northern Ireland Police Service (NIPS, Servei de Policia d'Irlanda del Nord)— era una designació neutra, en part perquè els nacionalistes, en el referèndum de 1998, tant al nord com al sud, van acceptar per majoria aclaparadora l'actual Estat d'Irlanda del Nord com a part del Regne Unit, sempre que ho determinés la majoria. En canvi, RUC (Royal Ulster Constabulary, Policia reial de l'Ulster) no era una designació neutra, o sigui que es va recomanar eliminar-la. Els codis dels agents de policia i la seva formació futura havien de reflectir un compromís amb la imparcialitat i el respecte per l'unionisme/lleialisme democràtic i el nacionalisme/republicanisme democràtic. Es va recomanar treure la bandera del Regne Unit i la foto de la reina de les comissaries de policia perquè no s'identifiqués la policia amb la Unió, la corona i la nació britàniques. Patten recomanava «un nou inici», un servei de policia que havia d'aconseguir ser acceptat tant pels unionistes com pels nacionalistes. En paraules de Patten, els símbols «no s'han d'associar amb l'Estat britànic ni amb l'irlandès».

Les recomanacions de Patten per a un territori que està dividit en dues comunitats pràcticament iguals però que tenen fil·lacions nacionals rivals eren molt prudentes. Passaven del compromís de l'Acord de Divendres Sant a l'establiment de la igualtat d'estima entre les tradicions nacionals, i també al compromís del Govern del Regne Unit d'adoptar una «imparcialitat rigorosa» en la seva administració.

Les recomanacions de Patten no eren l'únic camí cap a la imparcialitat, ja que també podria haver optat pel binacionalisme: mostrar els símbols, noms i banderes de les dues comunitats nacionals, per exemple, Córás Síochána Tuaisceart Éireann com a equivalent de Police Authority for Northern Ireland. Tant es podia fer de forma neutra com binacionalista. Evidentment, no hi ha cap motiu per a creure que el reverend Martyn Smith i els no-unionistes haurien estat més contents amb el binacionalisme que amb les recomanacions de Patten. El reverend Smith ha declarat que la preferència dels seus companys pel terme «la nostra policia» quan fan referència a la RUC només és un mot col·loquial que no implica una visió partidista de la identitat d'aquest ens. No enganya ningú: els unionistes «del no» volen una policia explícitament identificada amb la Unió i la Corona, malgrat els problemes que aquesta identificació ha causat en el passat, com a mínim pel que fa l'actuació policial eficaç.

Els comissaris i els que van treballar per a què la Comissió fos un èxit accepten la preferència declarada del secretari d'Estat per «Police Service of Northern Ireland» en lloc de NIPS, perquè és més difícil que la sigla PSNI tingui connotacions insultants. Però no es pot dir el mateix de la resta de canvis d'aquest projecte de llei que ha supervisat el secretari d'Estat.

El document proposa que, en el futur, el secretari d'Estat tingui poder de decisió en les qüestions relacionades amb la designació i els emblemes (no és una

suspensió de la sentència, sinó el manteniment d'una decisió). El Projecte de llei no tracta aquests assumptes com va recomanar Patten i cal corregir-ho abans que el projecte sigui aprovat pel Parlament. Si el secretari d'Estat decidís mantenir la designació RUC com a designació de la policia reformada, aquesta decisió podria ser l'espurna que revifés el conflicte i seria un regal per als dissidents republicans; això mateix es pot aplicar a la resta de recomanacions de Patten en relació amb la imparcialitat. El Parlament ha d'expressar la seva voluntat, reconèixer que un servei de policia parcial va contribuir a iniciar el conflicte, i posar remei a aquest error (l'any 1969, el primer del conflicte, la policia va ser responsable de més morts que cap altre organisme). La majoria d'unionistes «del sí» estan preparats per a acceptar algun acord, un que indiqui que el nou servei de policia ha evolucionat a partir de la RUC (igual que aquesta va sorgir de la RIC) i que el Projecte de llei és una reforma i no una dissolució. Però una designació com la de «Police Service of Northern Ireland» que incorpori la RUC (els veterans membres de la qual no cal que tornin a fer cap jurament quan iniciïn el nou servei) seria una farsa que substituiria les virtuts del compromís polític per una cessió davant del xantatge.

3. REPRESENTATIVITAT

El segon terme de referència de Patten era constituir un servei de policia «representatiu». La Comissió va observar encertadament que la pau i la implantació de l'acord tardaran bastant a fer augmentar la probabilitat que els catòlics, nacionalistes i republicans es vulguin incorporar a la policia; els comissaris van proposar contractar catòlics i no catòlics en una proporció de 50:50 de la reserva de candidats qualificats per als pròxims deu anys. Això coincideix amb els percentatges de la població més jove. Segons el seu model (ateses les jubilacions anticipades i programades dels agents del servei), aquesta política garantiria que el 30% del servei fos d'origen catòlic cap a l'any 2010, i entre el 17% i el 19% d'aquí a quatre anys (per sobre de la massa crítica del 15% que reclamaven, caldrà canviar la naturalesa de la policia). Això representa un ritme de canvi molt més lent que el que alguns de nosaltres defensàvem, però els comissaris el van justificar perquè volien evitar un servei que tingués caps no catòlics i personal sense graduació catòlica.

El fet d'intentar que cada generació fos religiosament representativa i de garantir que el nou servei seria considerat imparcial feia que els arguments dels comissaris fossin defensables. Sens dubte, encara s'han d'emprendre passos per a garantir que els catòlics siguin prou representatius de la comunitat catòlica, és a dir, amb opinions polítiques majoritàriament nacionalistes o republicanes. També hi hauria d'haver suficients trasllats de la Garda Síochana i altres cossos per a garantir una selecció representativa de policies amb càrrec d'origen catòlic. Els comissaris també van fer recomanacions en ferm per a què el nou servei fos més obert a les dones i més receptiu davant individus de minories ètniques i diferents opcions sexuals.

El Projecte de llei de la policia es burla d'aquestes recomanacions. El període en el qual s'han de reclutar agents de la policia en una proporció de 50:50 s'ha

reduït a tres anys i, per a ampliar-lo, seria necessària una decisió del secretari d'Estat. El Projecte de llei no diu res de l'agrupació, la política proposada per Patten per als anys en què hi hagués un dèficit en la contractació de personal catòlic qualificat, i també manté un silenci perillós sobre la selecció de l'objectiu. Ni tan sols deixa clar si el Govern farà explícitament tot el que calgui per a assolir la «massa crítica» identificada per Patten. Així mateix, decebrà els interessats en la resolució de la composició per sexes de la policia. Les esmenes del Projecte de llei seran crítiques pel que fa a les quotes i la composició, si no és que incompleix d'arrel l'informe Patten i, per tant, l'Acord de Divendres Sant. Tal com s'ha redactat és una fórmula per a un canvi mínim que, amb les tendències demogràfiques actuals, garantirà que una minoria cada cop més petita d'homes de tendència unionista controlin una minoria creixent de tendència nacionalista.

4. SENSE CONTROL POLÍTIC PARTIDISTA

El tercer terme de referència requeria que Patten proposés organitzar la policia «sense un control polític partidista». En aquest aspecte, la Comissió i els seus termes de referència van ser interpretats maliciosament pels crítics unionistes més durs. Les instruccions que tenia Patten eren de no proposar una actuació policial separada de l'entorn polític, una fórmula que deixava l'actuació policial en mans de la policia i que era incompatible amb la filosofia democràtica de responsabilitat que Patten s'havia d'encarregar que s'institucionalitzés. La tasca de la Comissió consistia a garantir la responsabilitat democràtica de l'actuació policial «a tots els àmbits», al mateix temps que s'evitava que cap partit polític dominant pogués dirigir la policia en benefici seu. El Consell d'Actuació Policial proposat havia de complir aquest objectiu. Segons el model de Patten, havia de representar els membres dels partits polítics presents a l'Executiu, d'acord amb la regla de Hondt de distribució proporcional. Els consells de col·laboració de l'actuació policial de districte (DPPB) també haurien d'haver complert aquest objectiu, i actualment vint dels vint-i-sis districtes tenen rotacions de càrrecs o acords de repartiment de poder. Els que vulguin esmenar el Projecte de llei haurien de considerar formalment l'ampliació del principi de Hondt als representants dels partits als DPPB, pas que seria totalment coherent amb l'acord.

El Projecte de llei incompleix l'informe Patten pel que fa al criteri d'evitar el control dels partits. Amb la introducció del requisit que el Consell d'Actuació Policial operi amb una majoria ponderada quan es recomani una investigació es restableix, de fet, el control unionista partidista. Segons el model de Patten, deu membres del Consell d'Actuació Policial haurien de pertànyer als partits de l'Executiu actual (cinc nacionalistes i cinc unionistes) i els altres nou els haurien de designar el primer ministre i els viceprimers ministres, la qual cosa implicaria, probablement i raonable, una lleugera majoria de tendència unionista (un reflex de la societat d'Irlanda del Nord). Segons el model proposat en el Projecte de llei, els nou membres seran designats, en primer lloc, pel secretari d'Estat, cosa que no va preveure Patten. Però fins i tot si això provoca les mateixes conseqüències que les

designacions conjuntes del primer ministre i els viceprimers ministres, la regla de la majoria ponderada que es proposa en el Projecte de llei donarà als unionistes i als membres aprovats pels unionistes una minoria de bloqueig en assumptes tan fonamentals com la realització d'investigacions raonables en acusacions per mal comportament o incompetència de la policia. Això és una infracció directa dels termes de referència de l'acord, que buscava un servei «sense control polític partidista». Tanmateix, en aquest cas el Projecte de llei també es pot esmenar (i s'ha d'esmenar) per tal de recuperar les intencions de Patten.

5. ACTUACIÓ POLICIAL EFICAÇ I EFECTIVA

201

El quart criteri establert per Patten era el de fomentar una actuació policial «eficaç i efectiva». En aquest cas, els comissaris van apuntar molt amunt. Van evitar deliberadament els estalvis falsos. Es van fixar paquets d'indemnitzacions generoses per cessació i jubilacions anticipades a fi de facilitar els canvis ràpids en la composició i l'esperit del personal actual. Es va argumentar que un cos de policia més gran del que és habitual podria realitzar les tasques següents:

- iniciar un experiment original i de gran abast en l'actuació policial en la comunitat;
- dissuadir els paramilitars de la línia dura, que s'oposen a l'acord, i tots els que estan temptats de tornar al combat actiu;
- gestionar departaments de manteniment de l'ordre públic de gran escala (la majoria originats per les ordres unionistes);
- facilitar canvis més ràpids en la composició religiosa i per sexes del servei que, d'altra manera, no serien possibles.

Les disposicions que fan possible que els governs locals experimentin i subcontractin els serveis de policia també es van dissenyar per a «posar-ne a prova» l'eficàcia, mentre que els passos recomanats per a aconseguir més «presència de civils» havien estat concebuts per a alliberar el personal de les tasques centrals de vigilància i aconseguir estalvis a llarg termini.

El Projecte de llei no té res a veure amb l'informe Patten quant a l'eficàcia i l'eficiència. No aconsegueix oferir un sistema de responsabilitats clarament eficaç, la qual cosa significa que continuarà havent-hi les ineficàcies existents i que es deixarà passar per alt la ineficàcia. Curiosament, el secretari d'Estat té poder per a evitar una investigació del Consell d'Actuació Policial si considera que no actua en favor dels interessos d'eficàcia i eficiència de la policia. Com si l'activitat principal del Consell que exigeix una majoria ponderada per a iniciar una investigació fos embarcar-se en investigacions malbaratadores! El secretari d'Estat, i no el Consell d'Actuació Policial, és l'encarregat d'establir els objectius i els indicadors de rendiment per a la policia, una fórmula que crearà un consell ineficient, i no el «consell poderós, fort i independent» que recomanava Patten. La reserva a temps complet —que Patten recomanava que es dissolgués, en interès de l'eficàcia i del foment

de canvis ràpids en la composició— ha quedat legalitzada en el Projecte de llei. A més, els DPPB s'han esventrat a causa de la propaganda de les proporcions de paramilitars. És curiós com gent adulta pot acusar Christopher Patten, un conservador intel·ligent, de signar un informe per a subvencionar el paramilitarisme; però encara és més curiós que el Govern pugui presentar aquest Projecte de llei com a text d'aplicació de l'Informe Patten.

6. INFONDRE UNA CULTURA DE DRETS HUMANS

202

El cinquè terme de referència que Patten va haver de complir consistia a introduir una cultura de drets humans en els plans d'actuació policial. Els comissaris de Patten van fer la seva feina. Es va proposar que els agents nous del servei rebessin coneixements sobre drets humans com a part de la seva formació i del seu reciclatge (formació impartida per personal aliè a la policia), així com en els seus codis d'actuació. Es va assenyalar, amb l'objectiu de resoldre-la, la increïble manca de personal jurídic de la RUC amb experiència en drets humans. La incorporació del Conveni europeu al dret públic del Regne Unit, així com les pròximes disposicions especials d'Irlanda del Nord per a enfortir els drets de les minories culturals, religioses i nacionals, van ser motiu d'alegria perquè probablement garantiran que l'actuació policial i les disposicions legals assoleixin uns estàndards més elevats que en el passat. De totes maneres, també es van mantenir altres normes internacionals com a punts de referència: «el compliment... de les normes i els estàndards internacionals sobre els drets humans és... una garantia important tant per al públic com per a... els agents de policia que fan la seva feina» (Patten, paràgraf 5.17).

Els passos proposats per Patten per a normalitzar la policia (fracccionar la divisió especial de seguretat —Special Branch— en investigacions criminals, i desmilitaritzar la policia en sintonia amb la tan esperada retirada) també van assolir els objectius relatius als drets humans que contenia l'acord. La Comissió va reconèixer que s'havien de treure les «pomes podrides», és a dir, que s'havien de prendre mesures per a detectar els agents amb un historial poc respectuós amb els drets humans.

Quant a aquest criteri, igual que pel que fa als altres, el Projecte de llei és gairebé una paròdia de l'Informe Patten. El projecte restringeix el nou jurament, que inclou un compromís amb els drets humans, als agents nous. No incorpora estàndards per a la protecció de drets més enllà dels que conté el Conveni europeu. No atorga la responsabilitat d'un codi ètic al Consell d'Actuació Policial, sinó al cap de policia, que no està obligat a fer consultes a la nova Comissió per als drets humans sobre el seu contingut. El Projecte de llei exclou explícitament la proposta de Patten d'un jurament del servei que «respecti les tradicions i creences» de la gent. No s'especifiquen procediments per a eradicar les «pomes podrides». En lloc d'això, el Consell d'Actuació Policial no pot investigar el mal comportament de la policia en el passat i el secretari d'Estat té poder per a evitar que ho faci el Defensor del Poble. Tot això podria haver tingut menys importància si el nou

comissari de supervisió hagués tingut experiència en l'àmbit dels drets humans. Però no és així. Té experiència en política antidroga, una experiència certament rellevant per al nou inici d'Irlanda del Nord, però en aquestes circumstàncies no és suficient. El seu nomenament fora de termini, sense informació i després de la publicació del Projecte de Llei, indica que el Govern no tenia intenció de fer-li representar el paper previst per Patten. Esperem que pugui fer front als reptes. També cal qüestionar si el Pla d'aplicació no de Llei no publicat solucionarà aquestes deficiències de la protecció dels drets. També s'ha d'esmenar el Projecte de Llei en aquest punt i també cal que el Govern doni explicacions.

7. DESCENTRALITZACIÓ

203

Aquest era el sisè criteri que havia de respectar Patten i els termes de referència de la Comissió incloïen l'especificació «en tots els àmbits». La descentralització responsable es va proposar oferint directament als governs locals elegits l'oportunitat d'influir en la política del Consell d'Actuació policial mitjançant els seus propis consells de col·laboració de l'actuació policial de districte. Aquest últim organisme no només havia de tenir el poder d'interrogar els comandants superiors del districte, sinó que també havia de poder utilitzar els seus mateixos recursos per a «adquirir serveis addicionals de la policia o organismes legals, o del sector privat». Aquest mecanisme hauria fet possible que les comunitats locals augmentessin la seva prestació d'actuació policial en cas que ho volguessin, i també podrien implicar agències alienes en l'actuació policial (per exemple, grups de voluntaris, grups educatius i programes d'associacions juvenils) a fi de contribuir a cobrir les necessitats de seguretat local. L'Informe Patten també elogiava amb sensatesa la significativa descentralització interna de la policia, desfent-se de d'àmbits de gestió innecessaris per a alliberar els caps del districte a fi d'oferir una actuació policial adequada a les necessitats locals. Encara millor, Patten recomanava fer coincidir les unitats de gestió interna de la policia amb els districtes de govern local.

Amb aquestes recomanacions —que són coherents amb un dels models que John McGarry i jo recomanem en el nostre llibre— pot semblar groller indicar que els comissaris no van anar prou lluny. Però si haguessin recomanat un model de dos nivells o un model federal d'actuació policial hauria estat més fàcil que la composició i els valors dels agents de policia canviessin encara més ràpidament i els nous plans haurien depès encara menys de l'èxit de les institucions de l'Acord de Divendres Sant. Les objeccions presentades pels comissaris —pors de balcanització i preocupacions sobre la creació de serveis amb estatus diferents— van ser les menys convincents del text de Patten i suggerien una preocupació únicament política per evitar que es percebés com la dissolució de la RUC. Malgrat tot, el model de Patten de descentralització es mereixia una empenta.

El Projecte de Llei no té aquesta empenta i encara queda per veure si s'enfortirà amb el pla d'aplicació. El projecte manté la centralització de tres maneres. Primera: atorga al secretari d'Estat un poder que Patten intentava que fos retornat immediatament al primer ministre i als viceprimers ministres. Segona: el Projecte

de llei debilita les recomanacions de Patten relatives a la descentralització vers els consells del districte i atorga al secretari d'Estat el dret de donar instruccions als DPPB. Patten recomanava que aquests organismes poguessin aportar fins a «l'equivalent de 3 penics per lliura» per a pagar els serveis extraordinaris d'actuació policial que satisfacien les seves necessitats distintives. Aquesta disposició no és present en el Projecte de llei. Tercera: Patten es comprometia a establir una actuació policial de veïnat; cada barri tindria un equip policial, els agents portarien el seu nom i el nom del barri a l'uniforme i treballarien entre tres i cinc anys en el mateix barri. El Projecte de llei no preveu aquestes disposicions.

8. RESPONSABILITAT DEMOCRÀTICA

El setè criteri, i potser el més important de tots, que Patten i els seus comissaris van haver de satisfer és la responsabilitat democràtica. El seu informe expressava amb habilitat el concepte democràtic contemporani de l'actuació policial, amb implicacions globals per a tot el Regne Unit i la República d'Irlanda. Influenciat per alguns dels comissaris acadèmics, per diverses propostes de la Comissió i per les seves mateixes investigacions, Patten va decidir articular una visió del govern de la policia que s'hauria de considerar pionera, però ara sembla que corre el risc de perdre's.

L'objectiu de Patten era «l'actuació policial a Irlanda del Nord» i no «la policia a Irlanda del Nord». L'actuació policial no hauria de ser el monopoli d'un cos de policia, tal com es diu en aquest Projecte de llei, o d'un servei, tal com recomanava Patten. En una societat democràtica autogestionada, l'actuació policial s'hauria d'organitzar en diversos representants i organitzacions, o en una xarxa d'aquest tipus d'organitzacions. No hauria de ser responsabilitat exclusiva d'una jerarquia centralitzada i monolítica diferenciada i separada de la resta de la societat. La responsabilitat última sobre la seguretat de les persones i la propietat en la societat l'haurien de tenir els ciutadans i els seus representants. Aquesta lògica es feia patent en el títol i en l'organització proposada del Consell d'Actuació Policial en què s'havia recomanat que substituís l'actual autoritat policial no elegida, que, malgrat el seu nom, no té autoritat i encara menys legitimitat. El Consell, com ja s'ha destacat, havia de reunir deu polítics electes (triatos en proporció a la seva força representativa en escons, dels partits que formen el nou òrgan executiu) i nou membres designats (representatius de diversos sectors de la societat civil: empreses, sindicats, organitzacions de voluntaris, grups comunitaris i l'advocacia). Els membres elegits no poden tenir càrrecs ministerials. Els membres no elegits (en un govern autònom) els ha de nomenar el primer ministre i els viceprimers ministres. Per tant, el Consell es va concebre com a organisme representatiu en línies generals, tant pel que fa als membres elegits com als no elegits, i a un pas del poder executiu directe, amb la qual cosa és menys probable que esdevingui un mer instrument dels ministres.

Darrere la proposta de Patten rau una lògica similar per a conferir al Consell la responsabilitat de negociar «el pressupost anual per a l'actuació policial amb l'Oficina del Secretari d'Estat per a Irlanda del Nord, o amb l'organisme que el suc-

ceeixi després de recuperar l'autonomia». No un pressupost de policia, ni un pressupost per a la policia, sinó un pressupost d'actuació policial. I això no era únicament simbòlic. La proposta tenia una injecció de pensament democràtic (els organismes representatius havien de proposar i disposar dels diners públics) i també de pensament econòmic eficaç (és probable que els proveïdors de serveis monopolistes s'apropriïn dels fons públics per als interessos dels seus membres i no per als interessos de la societat). Per aquestes dues raons era vital que el servei de policia no fos l'autor de les seves assignacions de pressupost.

Amb l'eloqüent frase «el manteniment de l'ordre no és una tasca per a la policia sola» l'Informe Patten complementava l'argument de Geoffrey Marshall que la policia hauria de ser responsable en dos sentits: el sentit de «subordinació o obediència» i el sentit «explicatiu i cooperatiu». La responsabilitat en el sentit de la subordinació la té qualsevol servei de policia respecte als representants del poble, les lleis degudament establertes pels representants i les normes econòmiques que regeixen l'ús dels fons públics. La responsabilitat en el sentit explicatiu i cooperatiu dona molta importància a la transparència: entre altres desideratums, aquest requereix una deliberació oberta i pública sobre la política del manteniment de l'ordre per part del Consell d'Actuació Policial en lloc d'una reunió «a porta tancada», tal com passa amb l'actual autoritat policial, per raons que Patten no va acceptar. La responsabilitat democràtica exigeix a la policia que deixi que la gent «entengui què està fent la policia i per què» en contrast amb el costum imperant que és «defensiva, reactiva i prudent en la resposta a aquestes preguntes, tal com nosaltres vam experimentar en relació amb algunes de les nostres preguntes» (citacions de l'Informe Patten).

L'informe, al contrari del que van suggerir alguns alarmistes i la premsa conservadora, no intentava destruir la responsabilitat operativa de la policia ni polititzar-ne la gestió. Estava pensat per a què els gestors policials fossin els que duguessin a terme la gestió, però també per fer que, a posteriori, donessin comptes de la implantació de la política general de policia del Consell d'Actuació Policial i ampliessin la capacitat d'auditoria i d'investigació del Consell a l'hora de fer que la policia donés comptes de la implantació, tant financera com d'altre tipus, de la política del Consell. En la visió de l'Informe Patten, la policia hauria d'esdevenir part d'una societat democràtica i autogestionada, amb una responsabilitat transparent dels seus representants, més que no pas un grup irresponsable i potencialment interessat de persones que inflessin els pressupostos, compromesos amb les seves concepcions d'una bona actuació policial. El nou servei hauria de tenir una «responsabilitat operativa», però hauria de justificar l'ús del seu criteri de gestió. Lluny de ser una concessió als paramilitars, aquests mecanismes havien de servir per a repartir la responsabilitat de l'actuació de la policia i de l'avaluació de l'eficàcia econòmica de la policia (molt democràtics i eficients, un altre exemple de la combinació del pensament democràtic amb una economia eficaç). El dret públic normal i la responsabilitat davant de l'electorat hauria obligat els consells a no abusar del seu poder.

I, en comparació amb l'Informe Patten, què disposa el Projecte de llei? Conté propostes per a enfortir el secretari d'Estat, per a enfortir els poders del cap supe-

rior de policia, per a debilitar el nou Consell d'Actuació Policial des del seu naixement i per a retornar la vigilància a la policia (en lloc de tenir una actuació policial pressionada i organitzada per una xarxa d'organismes de suport mutu). El cap superior de policia té poders per a negar-se a respondre a les demandes raonables del Consell. El secretari d'Estat, i no el Consell, és qui estableix els objectius i els indicadors de rendiment. El Consell no pot fer investigacions relacionades amb el passat i se li impedeix, més o menys, investigar el mal comportament o la incompetència de la policia en el futur. Pel que veig, el paper del Consell en la planificació pressupostària s'ha reduït fins al punt de ser un grup de pressió per al cap superior de policia. De fet, el Consell està tan debilitat que l'antiga autoritat policial ha condemnat el Projecte de Llei, una resposta que ningú no hauria pogut preveure quan el primer ministre i el secretari d'Estat van congratular-se per l'elaboració de l'Informe Patten. El Defensor del Poble, la Comissió d'Igualtat i la Comissió pels drets humans no tenen uns drets d'accés a la documentació de la policia adequats. Al cap superior de policia ni tan sols se li demana, com a mesura de transparència, que declari la participació del seu personal en associacions secretes.

9. S'ESTÀ COMPLINT L'ACORD?

Finalment, es va creure que l'Informe Patten i el Projecte de Llei eren coherents amb la carta i l'esperit de l'Acord de Divendres Sant. L'Informe Patten complia els seus termes de referència. El Projecte de Llei, no. És incompatible amb la «igualtat d'estima», la «imparcialitat rigorosa» del govern del Regne Unit i els objectius establerts en l'acord per a l'actuació policial. El Projecte de Llei, sense les esmenes, no representa el «nou inici» que es va prometre. No «reconeix la legitimitat completa i igualitària, ni el valor de les identitats, els sentiments de lleialtat ni l'esperit de totes les seccions de la comunitat». No oferirà un «servei eficaç i eficient, just i imparcial, sense control polític partidista, responsable... representatiu de la societat que controla... que compleixi les normes dels drets humans». No fomentará el «suport generalitzat a la comunitat» (totes les citacions són del text de l'acord). L'SDLP, la coalició de dones, l'Església catòlica d'Irlanda, el comitè de l'Administració de justícia, el Defensor del Poble, l'actual autoritat policial, el Govern irlandès, el president Clinton i també el Sinn Fein se n'han adonat i ho han condemnat. El Projecte de Llei és una provocació, un abús de confiança fonamental, una caricatura de la pèrfida Britània.

Així, doncs, què representa el Projecte de Llei? Representa l'antiga Gran Bretanya. Ha estat redactat per les forces conservadores i per a les forces conservadores. És una còpia lleugerament modificada i camuflada de la Llei de 1998. Sense esmenes, garantirà que ni l'SDLP ni el Sinn Fein formin part del Consell d'Actuació Policial, i que no recomanin als seus electors i partidaris que formin part de la policia. Sense esmenes, el Projecte de Llei garantirà que la RUC es mantingui sense canvis, només amb el posposat canvi de nom. Tots els que van treballar per què la Comissió fos un èxit, inclosos els comissaris, se senten enganyats per aquest Projecte de Llei. I el que encara és més important és que aquest

Projecte de llei posa en perill l'estabilitat de l'acord perquè no aplica l'Informe Patten sinó que, més aviat, traeix les seves intencions fonamentals amb les seves aparences legislatives lleugerament disfressades. Esperem que el Parlament resolgui aquesta vergonya esmenant el Projecte de llei per tal d'aplicar tot el que recomanava Patten. Si ho fa, el Parlament obligarà el Govern a complir les seves promeses. Les cent setanta-cinc recomanacions de Patten van ser defensades pels agents de la RUC davant la Comissió. El Projecte de llei s'ha d'esmenar bàsicament per ajudar els reformistes genuïns dintre de la RUC i per traçar una línia legislativa clara entre l'antiga Irlanda del Nord i la nova que no trigarà a arribar.